



Övergripande riktlinjer för vildsvinsförvaltningen i Blekinge Län

Innehållsförteckning

Syfte	1
Målsättningen för vildsvinsförvaltningen i Blekinge Län	2
Bakgrund	2
Skador inom jordbruket.....	3
Viltolyckor.....	3
Avskjutningen i länet.....	4
Afrikansk svinpest.....	5
Vildsvin som livsmedel.....	5
Åtgärder	6
Samverkan och kunskap.....	6
Reglera tätheten genom jakt.....	7
Övriga skadeförebyggande åtgärder.....	9
Förebygga utbrott och spridning av afrikansk svinpest.....	9
Utvärdering och uppföljning av mål och åtgärder	10
Riktlinjer utfodring och åtling	11
Övrig information	11

Syfte

Syftet med en regional förvaltningsplan för vildsvin är att tydligt beskriva och tidsätta de regionala målsättningarna med vildsvinsförvaltningen och lyfta fram åtgärder som kan bidra till färre viltolyckor och minskade kostnader för vildsvinens skador på jordbruksgrödor och anläggningar, samt minskad risk för spridning av afrikansk svinpest (ASF).

Förvaltningsplanen uttrycker en viljeinriktning för att förvalta stammen mer aktivt och beskriver hur åtgärder regionalt och lokalt ska bidra till samverkan mellan markägare, lantbrukare, jaktträtsinnehavare och andra intressenter. Detta med syfte att nå en hållbar och kontrollerad vildsvinspopulation samt till att verka för att mer vildsvinskött når konsument och offentlig sektor. Beslut om åtgärder i samverkan lokalt har avgörande betydelse för utvecklingen de närmaste åren.

Målsättningen för vildsvinsförvaltningen i Blekinge Län

Målet för vildsvinsförvaltningen är att åstadkomma en kontrollerad population av vildsvin som är anpassad till och i balans med lokala förutsättningar. Förvaltningen ska ha ett adaptivt förhållningssätt, det vill säga att förvaltningen anpassas efter rådande förhållanden.

Målen är följande under planperioden 2021-2025:

- Antalet viltolyckor med vildsvin har minskat till den nivå som länet hade innan 2017 d.v.s. att treårsmedelvärdet för perioden 2023-2025 är lägre än 100 olyckor enligt Nationella Viltolycksrådets statistik¹.
- Beräknat skördebortfall enligt SCBs undersökning² har halverats från 2014 års värden till:
 - 0,8 % för höstvet
 - 0,9 % för vårkorn
- Afrikansk svinpest har inte förekommit eller spridits i länet.
- Samverkan inom Viltolycksrådet återupptas.

Följande mål är angelägna men svåra att mäta:

- Flera lokala samarbetsprojekt är etablerade.
- Samtliga fällda vildsvin i länet har testats för trikiner.
- Samtliga fällda vildsvin i länet har rapporterats till viltdata.se.
- Påverkan på skogsbruk och på grönytor, exempelvis trädgårdar och idrottsanläggningar, har begränsats och eventuella konflikter har mildrats genom lokala åtgärder och samverkan.

Målsättningarna är framtagna för att på regional nivå möta Naturvårdsverkets nationella målsättningar, samt stödja Jordbruksverkets och Livsmedelsverkets arbete för att mer vildsvinskött ska nå konsument och offentliga kök, se Bakgrund i efterföljande avsnitt.

[1] Nationella Viltolycksrådet, www.viltolycka.se

[2] Jordbruksverkets officiella statistik - Jordbruksverket.se JO16SM1502

Bakgrund

Vildsvin är en värdefull resurs i form av jaktbart vilt och livsmedel, samt utgör ett viktigt inslag i den svenska faunan. Under de senaste tjugofem åren har Blekinges vildsvinspopulation utvecklats från att finnas på spridda lokala ställen till att idag vara spridd över hela länet. Tätheten varierar mycket och lokalt kan stammarna vara så pass stora att de ställer till med allvarliga problem, framförallt för jordbrukarna, men också för allmänhet och kommuner i form av bök i trädgårdar och på offentliga grönytor. En tydlig trend av ökade viltolyckor

med vildsvin är dessutom särskilt oroväckande. Utvecklingen kräver att viltsvinsstammen måste förvaltas mer aktivt än tidigare.

Detta dokument, tillika regional förvaltningsplan, har fastställts av länets Viltförvaltningsdelegation¹³ och tagits fram av Länsstyrelsen med stöd av Viltförvaltningsdelegationens tillsatta klövviltutskott, samt med information från Svenska Jägareförbundet, Lantbrukarnas Riksförbund, SLU och Naturvårdsverket som har använts för rådgivning.

Länets tidigare övergripande riktlinjer som fastställdes¹⁴ 2019 ersätts med detta dokument och gäller från beslutsdatum och tills vidare. Anledningen till revideringen är att bidra till målen i Naturvårdsverkets *Nationella förvaltningsplan för vildsvin*³ som fastställdes 2020 samt stödja regeringens beslutade *vildsvinspaket inom ramen för livsmedelsstrategi*⁴.

[3] <https://www.naturvardsverket.se/Om-Naturvardsverket/Publikationer/ISBN/6900/978-91-620-6921-6/>

[4] Regeringsbeslut 2020-04-09, N2020/01011/DL, Uppdrag att genomföra åtgärder i vildsvinspaketet inom ramen för livsmedelsstrategin.

[13] Beslut med diarienummer 218-5103-2021

[14] Beslut med diarienummer 218-4386-2019

Skador inom jordbruket

Jordbruksverket har tagit fram statistik över skador orsakade av vilt för år 2014² och 2020⁵. Med hjälp av en enkätundersökning utförd av SCB beräknades skadorna för olika grödor, procentuellt och i mängd, för hela landet, länsvis och uppdelat på olika viltarter. Nästa mätning kommer troligen ske 2024. Sammantaget stod vildsvinen år 2020 för ca 85% av skadorna på all gröda i länet, nationellt ligger denna nivå på 52%. Tabellen nedan beskriver påverkan de två vanligaste grödorna, utöver slättervall:

	Beräknat skördebortfall orsakad av vildsvin [procent]		Beräknat skördebortfall orsakad av vildsvin [ton]	
	Höstvete	Vårkorn	Höstvete	Vårkorn
Gröda				
Blekinge 2014	1,6	1,7	396	265
Blekinge 2020	3,6	2,6	994	383
Nationellt 2014	0,7	0,5	17 969	7 992
Nationellt 2020	1,3	1,2	39 859	16 339

Tabell 1. Beräknat skördebortfall orsakat av vildsvin baserat på enkätsvar från SCB.

Eftersom resultaten från SCBs enkätundersökning endast är beräknat utifrån upplevda skador hos brukarna så finns det ett behov av att ta fram kvalitetssäkra metoder för inventering av skador. Naturvårdsverket har fått uppdraget att utveckla dessa metoder i samråd med Jordbruksverket inom planperioden.

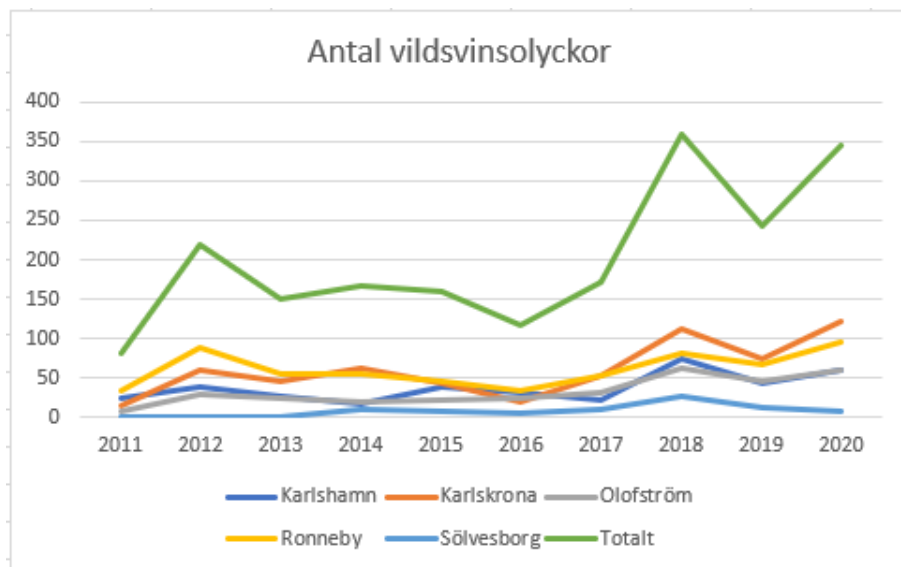
[2] Jordbruksverkets officiella statistik - Jordbruksverket.se JO16SM1502

[5] Publiceringsplan - Jordbruksverket.se JO0601 Viltskador i lantbruksgrödor 2020 Publiceringsdatum 2021-07-06

Viltolyckor

Antalet viltolyckor med vildsvin i Blekinge län ha fördubblats sista femårsperioden. Antalet olyckor med vildsvin skall halveras nationellt, och år 2020 var antalet 7216 olyckor och det

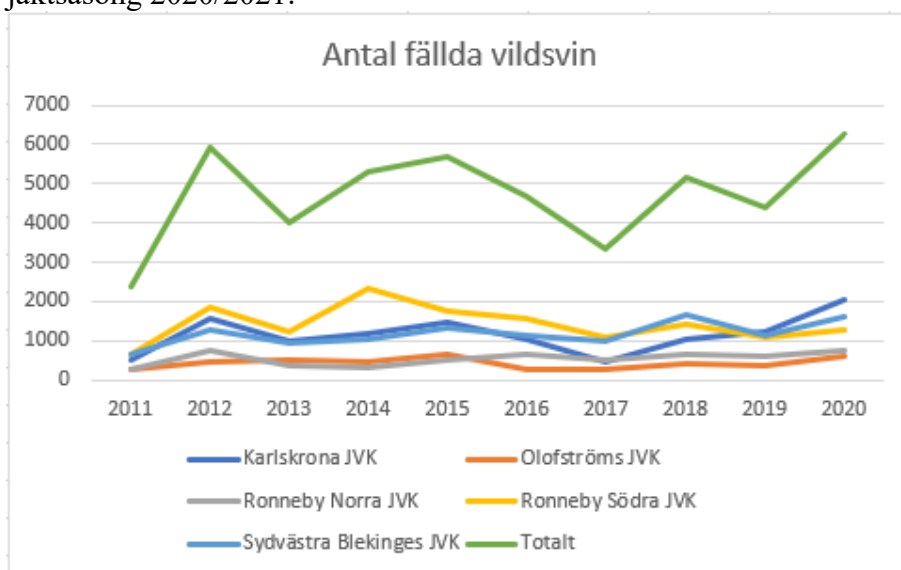
nationella målet är max 3000 olyckor år 2025. Med andra ord så måste länets negativa trend av viltolyckor vändas för att bidra till det nationella målet.



Figur 1. Antal viltolyckor med vildsvin per kommun (källa www.viltolycka.se)

Avskjutningen i länet

Rapporterad avskjutning för hela Blekinge ligger årligen på mellan 4000 och 5000 vildsvin. Följande figur beskriver avskjutningen i länet och jaktvårdskretsar fram till och med jaktsäsong 2020/2021:



Figur 2. Avskjutning vildsvin Blekinge län 2010-2020 (källa: www.viltdata.se)

Notera att rapporterad avskjutning ej kan betraktas som ett säkert mått på stammens utveckling utan bör ses som en del av den kunskap som kan samlas in. Med andra ord finns det även ett behov av inventeringsmetodik, vilket även uttrycks som en förutsättning i den nationella förvaltningsplanen. Naturvårdsverket har till uppgift att utveckla en inventeringsmetodik inom planperioden.

Afrikansk svinpest

Afrikansk svinpest, AFS, är en virussjukdom som drabbar vildsvin och tamgrisar. Sjukdomen spridit sig och finns nu i flera länder i Europa. Sjukdomen är plågsam för djuren och dödligheten mycket hög. Symtom är bland annat hög feber, blåfärgad hud, ostadig gång, kräkningar och diarré. Infekterade djur dör oftast inom fem till tio dagar.

Afrikansk svinpest räknas som en epizooti och lyder under epizootilagen. **Om döda eller sjuka vildsvins påträffas ska det rapporteras direkt till statens veterinärmedicinska anstalt (SVA).**

Människor kan inte smittas, men kan fungera som smittspridare. Smitta kan överföras med kläder, bilar och köttprodukter. Virus överlever även i fryst, torkat och saltat kött som inte är värmebehandlat. Statens veterinärmedicinska anstalt (SVA) har konstaterat att det bland annat i Blekinge finns en förhöjd risk avseende introduktion och etablering av ASF. Det är därför angeläget att arbeta med förebyggande och informativa insatser.

Vildsvin som livsmedel

Vildsvinskött ska i dagsläget lämnas till en vilthanteringsanläggning om det inte ska konsumeras av jägaren. En stor del av vildsvinsköttet konsumeras av jägarna själva. Jordbruksverket beräknade att ungefär 15 % av vildsvinsköttet når marknaden⁶. Konsumtionen av viltkött minskar i landet och enligt statistik från 2017 utgjorde viltköttet (där vildsvinskött ingår) cirka 4 % av landets köttkonsumtion⁷.

Tillsammans med andra myndigheter arbetar Jordbruksverket för att skapa större tillgång till och utbud av vildsvin som livsmedel. Jordbruksverket kommer bland annat utlysa medel till insatser för samverkan, marknadsföring, kommunikation och kunskaphöjande åtgärder inom förädling. Man kommer även utlysa medel för åtgärder som syftar till att underlätta vildsvinsköttets väg till konsument, som till exempel investeringsstöd i vilthanteringsanläggningar, uppsamlingscentraler, restauranger, offentliga kök och liknande som hanterar vildsvinskött.

Livsmedelsverket har föreslagit ny lagstiftning som, om den förverkligas, påverkar förutsättningarna för vildsvinsjakt och direktförsäljning av vildsvinskött till konsumenter och detaljhandel. Det nya regelverket beräknas som tidigast att träda i kraft 2022 och Länsstyrelserna skall kartlägga befintliga uppsamlingscentraler och anpassa ett IT-system för registrering av jägare som säljer vildsvinskött. Statens veterinärmedicinska anstalt ska utveckla ett digitalt system för spårbarhet av vildsvinskött.

Livsmedelsverket har även på uppdrag av regeringen beslutat att subventionera provtagningen av trikiner och cesium. För Blekinges del är endast trikintester aktuella och kan utföras av SVA⁸ eller ackrediterat laboratorium⁹.

[6] Jordbruksverkets rapport 2013:28, Från skog till krog – Vilka hinder motverkar mer vildsvinskött på marknaden?

[7] Naturvårdsverkets hemsida: Svensk konsumtion av köttprodukter per person.

<https://www.naturvardsverket.se/data-och-statistik/konsumtion/kott-konsumtion-per-person/>

[8] SVAs hemsida: Trikinanalys, subventionerad (kostnadsfri) Vildsvin

<https://www.sva.se/vi-erbjuder/analyser/trikinanalys%2c-subventionerad%2c-vildsvin/c-28/c-76/p-1388>

[9] SWEDACs hemsida: Sökning i Swedacs ackrediteringsregister, trikinundersökning

<https://search.swedac.se/sv/ackrediteringar?s=trikinunders%C3%B6kning>

Åtgärder

I Naturvårdsverkets nationella förvaltningsplan finns flera exempel på åtgärder som ska bidra till att resultatmålen uppfylls, bland annat åtgärder som syftar till en lokal målstyrd vildsvinsförvaltning där man genom jakt reglerar tätheten. Vidare så listas nedan även andra former av åtgärder som är lämpliga för implementering av såväl enskilda markägare som av skötselområden eller andra förvaltningssammanslutningar.

Samverkan och kunskap

Åtgärder styrda genom lokal samverkan som bygger på kunskap om skadorna och vildsvinsstammen är avgörande för utvecklingen de närmaste åren.

Lokal målstyrd vildsvinsförvaltning

För att uppnå resultatmål behövs förvaltningsstrategier/-planer på lokal nivå. Planer och strategier bör beskriva samrådsförfarande och överenskommelser, exempelvis när och hur jakt och övriga förvaltningsåtgärder ska genomföras för att uppnå den gemensamma målsättningen. Nedan följer olika moment för att skapa plan/strategi för en adaptiv och lokal förvaltning:

1) Kunskap

Ta tillvara tillgänglig kunskap och lär av andra. Studera och lär av de lokala förutsättningarna samt utvärdera de skadeförebyggande åtgärderna.

2) Målsättning

Bestäm hur många vildsvin (andel vuxna och kön) som ska skjutas samt var.

3) Åtgärder

Klarlägg och utveckla jaktmetoderna. Utbilda och informera för ökad måluppfyllelse. Gör en samverkans- och kommunikationsplan och sätt villkor i jakträttsavtal för att stimulera måluppfyllelse.

4) Övervakning

Inventera för att så långt som möjligt fastställa stammens storlek. Kartlägg förekomst och omfattning av skador som orsakats av vildsvin.

5) Utvärdering

Genomför årsvis systematiska och kontinuerliga utvärderingar och dokumentera dessa. Använd erfarenheterna för att revidera och förbättra planen respektive strategin.

Som stöd i framtagandet av lokala förvaltningsplaner finns ett praktiskt exempel att tillgå från Vetlandamodellen där vildsvinsskador inventeras i slumpvis utvalda provytor.

Samverkan och samarbete

Ökad samverkan och samarbete på alla nivåer ska främjas i vildsvinsförvaltningen, exempelvis inom älgskötselområde eller del av kommun. Följande punktlista kan användas som stöd för samarbetet:

- Koordinera jakt i större utvidgade områden.
- Fokusera på det ni är överens om.
- Lyssna på varandra och använd öppna frågor som börjar med ”vad...”, ”hur...”, ”när...” ”berätta...”.
- Vad skulle det innebära för dig om vi:
 - Delar information om åtelplatser?
 - Hjälps åt att bemanna åtelplatser?
 - Hjälps åt att övervaka fält vid hög skaderisk?
 - Samverkar vid eftersök, omhändertagande av fällt vilt, lokaler, transporter till vilthanteringsanläggningar?
- Vilka kommunikationsvägar fungerar bäst för dig, hur informerar vi varandra enklast?
- Genomför enkäter, eventuellt anonymt om det främjar att få ett bra kunskapsunderlag.

Kunskap och utbildning

För en god förvaltning av vildsvin behövs en ökad kunskap hos alla inblandade. Kunskap om vildsvinet som art, etisk jakt och förvaltning är viktiga inslag. Målgrupperna är främst lantbrukare, jägare och markägare. De olika intresseorganisationerna rekommenderas till att genomföra informationsinsatser, seminarier och studiecirkel för att förmedla såväl teoretisk som praktisk kunskap. Exempel kan vara studiebesök till lokala skadedrabbade lantbrukare, föreläsningar av personer med erfarenhet av vildsvinsförvaltning vid större fastigheter eller vildsvinsskötselområden och att tillvarata goda exempel där god kontroll har tagits över vildsvinsstammen.

Inventering och avskjutningsrapportering

Överlag finns ett stort behov av bättre övervakning av vildsvinspopulationen och dess skadeverkningar. För ett bättre underlag bör alla rapportera in sin avskjutning till exempelvis skötselområdet eller jaktkretsen till [viltdata](#). På lokal nivå kan man även genomföra inventeringar av olika slag. Inventeringsmetoder som kan tillämpas är foderplatsinventeringar eller vildsvinsobs. Utifrån foderplatsinventeringen kan exempelvis stammens antal och dess årliga föryngring uppskattas. Med den årliga föryngringen som grund kan sedan en avskjutningsplan utformas för att styra stammen i önskad riktning. Metoden med vildsvinsobs kan bistå med trender över tid för att på så sätt skapa underlag för förvaltningen. Även information om trafikolyckor med vildsvin kan användas som stöd i förvaltningen, all statistik för trafikolyckor lagras på www.viltolycka.se.

Reglera tätheten genom jakt

Vildsvinsstammen regleras i huvudsak genom jakt. Det är därför viktigt att anpassa jakten på ett sådant sätt så att stammen aktivt regleras och hålls på en hanterbar nivå i relation till eventuella problem. Vilka djur som jakten bör riktas mot beror på vilken målsättning man har i området, samt vilken tid på året det är.

Är målsättningen att sänka populationen bör avskjutningen inriktas på vuxna hondjur. Suggor med smågrisar är fredade under hela jaktåret och den vanligaste grisnings-perioden (tiden då kultingarna föds) är mellan januari och april. Därför bör vuxna hondjur huvudsakligen jagas under hösten (september-december) då risken att de är kultingförande är som lägst.

Vildsvin har hög anpassningsförmåga och kan välja att lämna sitt hemområde på grund av störningar från ökad jakt. Olika jaktmetoder kan ge varierande effekter på hur vildsvinen rör sig inom ett område liksom val av jaktmetod beroende på tid på året.

Vid all jakt gäller att ”*Jakten skall bedrivas så att viltet inte utsätts för onödigt lidande och så att människor och egendom inte utsätts för fara*” (27 § jaktlagen (1987:259). Då en hög andel av vildsvinen skjuts under dygnets mörka timmar och de oftast uppträder i grupp eller flock, är det extra viktigt att jakten på vildsvin sker ansvarsfullt och med god jaktetik.

Planerat jaktryck

Genom att planera för när och med vilken jaktmetod ska bedrivas så skapas förutsättningar för att i högre utsträckning nå målen gällande förekomst och skadenivåer. Planerna för jakten kan gälla större områden genom exempelvis utformning av rekommendationer i ett skötselområde. Det kan handla om att bestämma när åteljakt kan intensifieras eller när det är mindre lämpligt. Exempelvis att vildsvinsjakt i samband med vårbruket eller spannmåls mjölmognadsfas endast bör ske i anslutning till åkermark. Man kan också komma överens om, när, var och hur ofta området ska ha gemensamma jakter och om några förberedande insatser ska göras inför dessa jakter för att öka chanserna att den gemensamma jakten får den effekten som man önskar.

Skriftliga jakträttsavtal

Markägaren har ett huvudansvar för viltvård, jakt och skador som uppstår på dennes mark. I de fall mark eller jakträtt utarrenderas är det därför viktigt att sådana frågor regleras i skriftliga arrendekontrakt och jakträttsupplåtelseavtal. Detta bidrar till tydlighet om vad som förväntas av jägaren respektive markägaren då eventuella skador upptäcks. Avtalet kan innehålla riktlinjer för åtling och regler vad som gäller då skador av vildsvin bli oacceptabla för markägaren eller jordbruksarrendatorn, t.ex. att markägaren aldrig frånskriver sig möjlighet att bedriva skyddsjakt eller vidta skadebegränsande åtgärder. Mallar finns att hitta hos flera av organisationerna för jord, skog och jakt.

Vildsvinshjälp

Svenska Jägareförbundet har en tjänst som heter Vildsvinshjälp. Den tillsammans med liknande tjänster kan lyftas och nyttjas i större utsträckning. Lantbrukare, markägare eller jägare kan använda tjänsten om de behöver hjälp med att jaga vildsvin på fält med växande gröda. Det går även att inspireras av modellen och skapa en egen vildsvinshjälp i ett skötselområde eller i en krets. En enkel kontaktlista där intresserade personer i ett område kan skriva upp sig så att jakträttshavare vid behov kan ta kontakt och få hjälp med att jaga vildsvin och skydda grödor. Kontaktlistan kan också omfatta andra nödvändigheter för att möjliggöra jakt så som eftersöksekipage och utrymmen för tillvaratagning.

Jaktkampanjer

Regionala och enskilda aktörer kan arrangera kampanjer och genom det bidra till att öka intresset för vildsvinsjakt och aktuella frågor både hos jägare och allmänheten. Kampanjer kan också bidra till att lyfta fram viktiga intressenter och organisationer med intressen i vildsvinsjakten och förvaltningen. Det kan exempelvis vara medlemsorganisationer, vilthanteringsanläggningar och eftersöksjägare. Ett gott exempel på en jaktkampanj var Vildsvinsnatten som Svenska Jägareförbundet arrangerat i Södermanland sommaren 2020 och 2021.

Övriga skadeförebyggande åtgärder

Ett flertal åtgärder nämns för respektive område nedan. Ett flertal pågående forskningsprojekt för att minska skador nämns i den nationella förvaltningsplanen, bland annat rörande skrämtsel genom ljud från människor eller predatorer, eller genom selektiv jakt.

Skadeförebyggande åtgärder inom jordbruk

Den mest effektiva skadeförebyggande åtgärden är jakt på vildsvin i växande gröda, gärna med hjälp av flyttbara jaktorn. Stängsling kring attraktiva grödor är också effektivt. Tillfälliga stängsel kan på vissa håll vara att föredra eftersom permanenta stängsel kan bli dyra och arbetskrävande, och dessutom hindra allmänheten att vistas i naturen. Begränsad avhållande utfodring långt från åkermark är en metod som kan fungera förebyggande mot skador i gröda. En annan lösning kan vara att röja en kantzon mellan åker och skogsmark. Vildsvinen kan då vara skygga för att ge sig ut i den öppna marken. Ett avröjt område underlättar också jakten. Även skrämselåtgärder kan vara lämpligt för att tillfälligt störa och få vildsvinen att flytta på sig.

Skadeförebyggande åtgärder inom tätortsnära miljöer

Vid problem av vildsvin i tätortsnära miljöer bör boende i området rekommenderas att avstå från utfodring av övrigt vilt och fåglar, samt hägna in komposter eller annat som lockar djuren. Jakträttshavarna bör informeras och vara behjälpliga i att minska antalet vildsvin nära tätorten. I de fall åtling sker för att underlätta jakt ska hänsyn tas till de eventuella problem som kan uppstå vid och i närheten av åtelplatserna. Vid uppkomna problem med vildsvin i detaljplanerat område kontaktas kommunen. För jakt inom planlagt område fodras särskilt tillstånd från Polisen. I övriga fall kontaktas jakträttshavare och/eller markägare. Detsamma gäller vid skador i trädgårdar på landsbygden, där jakt och stängsling kan vara de bästa lösningarna för att hålla vildsvinen utanför.

Förebyggande åtgärder vid olycksdrabbade vägar

En åtel ska inte placeras där den ökar risken för trafikolyckor eller olyckor med spårbunden trafik. Om trafikolyckor uppstår med vildsvin som antas vara på väg till en åtel bör den åteln avvecklas och förläggas på en mer lämplig plats. Val av odlingsgrödor påverkar viltets rörelsemönster och bör också anpassas om möjligt. Viltstängsel samt faunapassager kan också verka förebyggande, samt anpassad skogsskötsel och siktröjning. Likaså trafikinformation vid utsatta vägar, kombinerat med anpassad hastighet. Det Nationella viltolycksrådet har en viktig funktion att informera och sammanställa olycksstatistik tillsammans med andra organisationer som Trafikverket, Länsstyrelsen, LRF, Jägarorganisationerna samt Naturvårdsverket.

Förebygga utbrott och spridning av Afrikansk svinpest

Myndigheter tillsammans med de olika intresseorganisationerna rekommenderas till att genomföra informationsinsatser om sjukdomen.

Vår bästa chans att upptäcka sjukdomen på ett tidigt stadium och bekämpa spridningen är att rapportera självdöda vildsvin till SVA via <http://www.rapporteravilt.sva.se> alternativt på tel 018-67 40 00.

För att förkorta ledtiden för att få iväg en djurkropp då SVA beslutat om att den skall skickas in, så har även Svenska Jägareförbundet Blekinge tillgång till fallviltslådor. Kontakta jaktvårdskonsulenten¹⁰.

Jordbruksverket, som bland annat ansvarar för en beredskapsplan, har viktig information om sjukdomen på sin hemsida¹¹.

[10] <https://jagareforbundet.se/contact/personal-ilandet/blekingel-lan/>

[11] <https://jordbruksverket.se/djur/djurskydd-smittskydd-djurhalsa-och-folkhalsa/aktuellt-lage-for-smittsamma-djursjukdomar/afrikansk-svinpest>

Utvärdering och uppföljning av mål och åtgärder

Utvärdering, uppföljning eller revideringar kan genomföras av Länsstyrelsen under perioden men senast under 2025.

Länsstyrelsen ser gärna att man tar kontakt om man har förslag på åtgärder som kan bidra till resultatmålen. Vidare är man också välkommen att höra av sig om man efterfrågar stöd kring insatser som man vidtar i syfte att nå något av de mål som beskrivs under målsättningar.

Riktlinjer utfodring och åtling

Man måste skilja på begreppen utfodring och åtling. Med utfodring menas att lägga ut foder i syfte att ge viltet näring för tillväxt och överlevnad. Åtling är att lägga ut foder i syfte att locka viltet till en plats där jakt sker regelbundet.

Länsstyrelsen avråder från all utfodring och försäljning av rotfrukter i syfte att utfodra vilt. Effekten av utfodring genererar förhållanden likt ständiga toppår med ökad chans för överlevnad och reproduktion t.ex. fler gyttor brunstar redan första levnadsåret och fler brunstar om i de fall första kullen förlorats. Med andra ord riskerar utfodring att ge en ökad stam och är därför inte förenligt med förvaltningsplanens målsättning.

Åtling görs genom att sprida en mindre mängd foder för att ge vakjaktsmöjligheter. Mängden foder skall vara minsta möjliga. En tumregel är att allt skall vara uppätet inom 24 timmar. En åtel utan frekventa jakttillfällen anses vara en utfodringsplats. En åtel innebär därför ett stort ansvar för anläggaren både vad gäller bemanning och skötsel. När en åtel anläggs bör ett samråd mellan markägare, grannmarksägare, jakträttshavare och brukare ske, och hela aktiviteten bör samordnas över större områden. En åtel bör inte placeras närmre än 200 meter från annans mark eller jaktområde om inte berörda parter kommit överens om annat då det i jaktlagen (1987:259) finns ett allmänt förbud att locka vilt från annans mark. Avståndet till trafikerad väg, spårbunden trafik och tätort rekommenderas till minst 1 km. Liknande hänsyn skall tas till allmänna rekreationsytor såsom golfbanor och fotbollsplaner.

Under 2021 tillkom ny lagstiftning¹² gällande utfodring, vilken innebär att länsstyrelsen i enskilda fall kan besluta om förbud mot eller villkor för utfodring av vilt som inte hålls i hägn, om det behövs för att förebygga eller minska risken för trafikolyckor med vilt eller risken för att viltet orsakar allvarliga skador på egendom.

[12] <https://www.regeringen.se/rattsliga-dokument/proposition/2021/04/prop.-202021183/>

Övrig information

Skyddsjakt

För att förebygga skador får jakträttshavare bedriva skyddsjakt på vildsvin under hela året under de förutsättningar som anges i jaktförordningen (1987:905) bilaga 4. Enligt samma förordning är det sedan januari 2019 tillåtet att använda elektronisk bildförstärkare, elektronisk bildomvandlare, värmekamera eller rörlig belysning i nära anslutning till jaktvapnet vid jakt efter vildsvin. Termiska sikten får dock endast användas vid jakt i öppen terräng eller vid åtelplatser.

Fällor

Fångst i fällor är en åtgärd som kan användas vid skyddsjakt av vildsvin. Endast godkända fällor får användas. Uppdaterad information finns på Naturvårdsverkets hemsida www.naturvardsverket.se.

Kameraövervakning

Sedan den 25 maj 2018 är det tillåtet att sätta upp åtelkameror utan tillstånd för privatpersoner. En privatperson som placerar en kamera där allmänheten har tillträde måste sätta upp skyltar eller informera om bevakningen på annat sätt. Informationen ska innehålla uppgifter om syftet med kameraövervakningen och kontaktuppgifter samt hur länge uppgifterna kommer att lagras. Detta är lagstadgat genom Dataskyddsförordningen (GDPR).

Läs mer

Andersson, Hans and Gren, Ing-Marie and Pettersson, Torgny (2016). Wild boars and farming in Sweden. Uppsala: (NL, NJ) > Institutionen för ekonomi, Sveriges lantbruksuniversitet. Working paper series / Swedish University of Agricultural Sciences, Department of Economics ; 2016:10

A Malmsten, U Magnusson, F Ruiz-Fons, D González-Barrio and A-M Dalin, 2018, A serological survey of pathogens in wild boar (*Sus scrofa*) in Sweden, *J Wildliffe diseases*, Apr;54(2):229-237.

Naturvårdsverket, Nationell förvaltningsplan för vildsvin, ISBN: 978-91-620-6921-6, <https://www.naturvardsverket.se/Documents/publikationer6400/978-91-620-6926-1.pdf?pid=26428>

Om det adaptiva arbetssättet, SLU och Viltskadecenter, ISBN: 978-91-984193-9-9 © Viltskadecenter 2018. <https://www.viltskadecenter.se/pdfs/en-liten-skrift-om-adaptiv-forvaltning-vsc-enkelsidor.pdf>

Om vildsvin, Artfakta, <https://artfakta.se/artbestamning/taxon/sus-scrofa-scrofa-206041>

Sjukdomar hos vildsvin, Statens veterinärmedicinska anstalt, <https://www.sva.se/vilda-djur/vildsvin/sjukdomar-hos-vildsvin/>

Statistics Sweden 2016. Jordbrukets ekonomi. Available at http://www.scb.se/Statistik/_Publikationer/JO1901_2014A01J_BR_11_JO02BR1501.pdf (accessed June 4, 2016) Swedish Board of Agriculture 2010.

Vildsvin. Hur stora kostnader orsakar vildsvin inom jordbruket? Report 2010:26

Trafikverket, Triecol, Aktuell forskning kring åtgärder för att minska viltolyckor i trafiken. TRIEKOL | Applied Road and Rail Ecology, <https://www.triecol.se>.

Jordbruksverkets officiella statistik - Jordbruksverket.se JO16SM1502

<https://jagareforbundet.se/vilt/vilt-vetande2/artpresentation/daggdjur/vildsvin/vildsvinets-population/>, 2021-10-19 09:00

Jansson, G., Månsson, J. & Magnusson, M. 2010. Viltforskning, Hur många vildsvin finns det? Svensk Jakt. 4, 86-87.

Jordbruksverkets rapport 2013:28, Från skog till krog – Vilka hinder motverkar mer vildsvinsköttpå marknaden?

Naturvårdsverkets hemsida: Svensk konsumtion av köttprodukter per person.

<https://www.naturvardsverket.se/Sa-mar-miljon/Statistik-A-O/Kottprodukter-konsumtion-per-person/?visuallyDisabledSeries=e118b5102aea18d9>

<https://www.livsmedelsverket.se/livsmedel-och-innehall/oonskade-amnen/radioaktivitet-och-bestralning/radioaktivt-cesium-i-vildsvin-fragor-och-svar>

Regeringsbeslut 2020-04-09, N2020/01011/DL, Uppdrag att genomföra åtgärder i vildsvinspaketet inom ramen för livsmedelsstrategin.
